

Sirkü : 2008/15
Konu : İstihdam Paketi (2)

KAYSERİ
27.05.2008

Muhasebe, Personel Müdürlükleri ' ne

Kamuoyunda "İstihdam Paketi" olarak bilinen ve işsizliğe çare olması beklentisiyle işverenlerin istihdam yükünü hafifletecek olan **5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında(ki) Kanun** 26.05.2008 tarih ve 26887 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış bulunmaktadır. Kanun hükümlerinden bazılarının ileri tarihlerde yürürlüğe girecek olmasına karşılık bazıları da **26.05.2008** tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. 23.05.2008 tarih ve 2008/14 sayılı sirkülerimizde işverenlerin mevcut prim yükünü azaltan düzenleme ile yeni işçi istihdamına devlet desteği verilmesine ilişkin kurallar açıklanmıştır. Bu sirkülerimizde ise işyerinde "elli ve daha fazla sayıda işçi çalıştıran" işverenlerin yükümlülüklerini hafifleten ve bazılarını da tamamen kaldıran düzenlemeler aşağıda ele alınmış olup diğer düzenlemeler hakkında da ayrıca açıklama yapılacaktır.

1. Özel sektör işverenlerinin eski hükümlü ve terör mağduru işçi çalıştırma zorunluluğu tamamen kaldırıldı, özürlü işçi çalıştırılmasına ise yeni kurallar getirilmiştir.

26.05.2008 tarihinden itibaren özel sektör işverenlerinin eski hükümlü işçi ve terör mağduru işçi çalıştırma zorunluluğu yürürlükten kaldırılmıştır. İşverenlerin toplam işçi sayısına göre %3 nispetinde özürlü işçi çalıştırma yükümlülüğü her ne kadar devam etmekte ise de 01.07.2008 tarihinden itibaren; çalıştırılan özürlü sigortalıların asgari prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştıran ya da kontenjan fazlası özürlü çalıştıran işverenlerin çalıştırdığı her bir özürlü için asgari prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin de % 50 ' si Hazinece karşılanacaktır.

5763 Sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında(ki) Kanununun 2. maddesiyle; 4857 sayılı İş Kanununun 30. maddesi başlığı ile birlikte (ilk beş fıkrası 26.05.2008 tarihinden itibaren ve altıncı fıkrası ise 01.07.2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere) aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Özürlü ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu

MADDE 30 – İşverenler, elli ve daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç özürlü, kamu işyerlerinde ise yüzde dört özürlü ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır.

Bu kapsamda çalıştırılacak işçi sayısının tespitinde belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan işçiler esas alınır. Kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür. Oranın hesaplanmasında yarım kadar kesirler dikkate alınmaz, yarım ve daha fazla olanlar ise tama dönüştürülür. İşyerinin işçisi iken sakatlananlara öncelik tanınır.

İşverenler çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Türkiye İş Kurumu aracılığı ile sağlarlar. Bu kapsamda çalıştırılacak işçilerin nitelikleri, hangi işlerde çalıştırılabilecekleri, bunların işyerinde genel hükümler dışında bağlı olacakları özel çalışma ile mesleğe yöneltilmeleri, mesleki yönden işverence nasıl işe alınacakları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yer altı ve su altı işlerinde özürlü işçi çalıştırılmaz ve yukarıdaki hükümler uyarınca işyerlerindeki işçi sayısının tespitinde yer altı ve su altı işlerinde çalıştırılanlar hesaba katılmaz.

Bir işyerinden malulen ayrılmak zorunda kalıp da sonradan maluliyeti ortadan kalkan işçiler eski işyerlerinde tekrar işe alınmalarını istedikleri takdirde, işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmez ise işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye altı aylık ücret tutarında tazminat öder.

Özel sektör işverenlerince bu madde kapsamında çalıştırılan 17.07.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi özürlü sigortalılar ile 01.07.2005 tarihli ve 5378 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen korumalı işyerlerinde çalıştırılan özürlü sigortalıların, aynı Kanununun 72 nci ve 73 üncü maddelerinde sayılan ve 78 inci maddesiyle belirlenen prime esas kazanç altı sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası özürlü çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir özürlü için prime esas kazanç altı sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin yüzde ellisi Hazinece karşılır. .....” Denilmekte ve bu son fıkranın devamında da özürlü sigortalıların prime esas kazanç altı sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin Hazinece karşılanabilmesi için işverenlerin uyması gereken şartlar açıklanmaktadır.

1.2. Özürlü işçilerin sigorta primine ait işveren hisselerinin Hazinece karşılanması için işverenlerin uyması gereken şartlar.

1.2.1. İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Kanun uyarınca, aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın ödenmiş olması şarttır.

1.2.2. Bu fıkraya göre işveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde; Hazinece Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı işverenden tahsil edilecektir.

1.2.3. Hazinece karşılanan prim tutarları gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmayacaktır.

5763 Sayılı Kanununun “özürlülerin sigorta primine ait işveren hisselerinin Hazinece karşılanması” na ilişkin altıncı fıkrası **her ne kadar 01.07.2008 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek ise de** bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların anılan tarihten önce Maliye Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenmesi gerekmektedir.

2. İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri Yeniden Tanımlanmıştır.

Elli ve daha fazla sayıda işçi çalıştıran işverenler “iş sağlığı ve güvenliği” konusundaki yükümlülüklerinin tamamını veya bir kısmını, işletme dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak da yerine getirebilecekler. Ancak bu şekilde hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmayacaktır.

5763 Sayılı Kanunun 4. maddesiyle; 4857 sayılı (İş) Kanununun 81. maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

MADDE 81 - İşverenler, devamlı olarak en az elli işçi çalıştırdıkları işyerlerinde alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin belirlenmesi ve uygulanmasının izlenmesi, iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesi, işçilerin ilk yardım ve acil tedavi ile koruyucu sağlık ve güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla işyerindeki işçi sayısı, işyerinin niteliği ve işin tehlike sınıf ve derecesine göre;

- a) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi oluşturmakla,
- b) Bir veya birden fazla işyeri hekimi ile gereğince diğer sağlık personelini görevlendirmekle,
- c) Sanayiden sayılan işlerde iş güvenliği uzmanı olan bir veya birden fazla mühendis veya teknik eleman görevlendirmekle, yükümlüdürler.

İşverenler, bu yükümlülüklerinin tamamını veya bir kısmını, bünyesinde çalıştırdığı ve bu maddeye dayanılarak çıkartılacak yönetmelikte belirtilen vasıflara sahip personel ile yerine getirebileceği gibi, işletme dışında kurulu ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alarak da yerine getirebilir. Bu şekilde hizmet alınması, işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Denilmekte ve maddenin devamındaki düzenlemelerde de işyeri sağlık biriminde görevlendirilecek işyeri hekimleri, iş güvenliği uzmanları ve işverence görevlendirilecek diğer personelin nitelikleri, sayısı, işe alınmaları, görev yetki ve sorumlulukları, çalışma usul ve esasları, (hariçteki) ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin nitelikleri, bu birimlerden hizmet alınmasına ilişkin hususları ve detayların, çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği açıklanmıştır. Dolayısıyla, değiştirilen 81. madde **her ne kadar 26.05.2008 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş bulunmakta ise de** uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Sağlık Bakanlığı, Türk Tabipler Birliği ve Türk Mimar Mühendis Odaları Birliğinin görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi gerekmektedir.

3. İşverenler kreş ve emzirme yükümlülüklerini de dışarıdan hizmet almak suretiyle yerine getirebileceklerdir.

4857 Sayılı İş Kanununun “Gebe veya çocuk emziren kadınlar için yönetmelik” başlıklı 88. maddesinin, “Gebe veya çocuk emziren kadınların hangi dönemlerde ne gibi işlerde çalıştırılmasının yasak olduğu ve bunların çalışmalarında sakınca olmayan işlerde hangi şartlar ve usullere uyacakları, ne surette emzirme odaları veya çocuk bakım yurdu (kreş) kurulması gerektiği Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir.” Şeklindeki hükmü, 5763 sayılı Kanunda da aynen muhafaza edilmiş ve Kanunun 6. maddesiyle 88. madde hükmüne sadece “kurulması gerektiği” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya hangi hallerde dışarıdan hizmet alabilecekleri” ibaresi eklenmiştir.

4. 500’den fazla sayıda işçi çalıştıran işverenlerin spor tesisi kurma zorunluluğu yürürlükten kaldırılmıştır.

21.05.1986 tarih ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında(ki) Kanunun 26. maddesine göre **memur ve işçi sayısı 500 kişiden fazla olan kuruluşlar ve fabrikalar, öncelikle kendi personeline beden eğitimi ve spor yaptırmak için ilgili yönetmeliğinde belirtilen esaslara göre spor tesisleri yapmaya ve antrenör tutmaya mecbur idiler.** 5763 Sayılı Kanunun 37. maddesi uyarınca, **26.05.2008** tarihinden itibaren anılan Kanunun 26. maddesi hükmü yürürlükten kaldırılmıştır.

5. İş Kanununun yürürlükten kaldırılan maddeleri

5763 Sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında(ki) Kanunun 37. maddesi uyarınca;

- a) İşverenin ödeme aczine düşmesine ilişkin 33. maddesi,
- b) Kısa çalışma ve kısa çalışma ödeneğine ilişkin 65. maddesi,
- c) İş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman çalıştırılmasına ilişkin 82. maddesi,

Kanunun yayımlandığı **26.05.2008** tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 5763 sayılı Kanunun 17. nci ve 18. inci maddeleriyle 4447 sayılı Kanuna eklenen EK MADDE - 1 ve EK MADDE – 2 'deki düzenlemelere göre; İşsizlik Sigortası Fonu kapsamında ayrı bir Ücret Garanti Fonu oluşturularak (işverenin ödeme aczine düşmesi ve kısa çalışma şartlarının zuhur etmesi hallerinde) işçilere bu Fondan ödeme yapılacaktır. Dolayısıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca bu konulara ilişkin (yeni) yönetmeliklerin de hazırlanması gerekmektedir.

Bilgi ve gereği rica olunur.

